

BİR SERGİ BİR SÖYLEŞİ

Ayşe Gür

Milli Reasürans Sanat Galerisi'nde 6 Aralık 2001'de açılan
Naile Akıncı sergisi 27 Ocak 2002'ye kadar izlenebilir.
Akıncı ile resimleri ve İstanbul üzerine bir söyleşi.

“İstanbul: Hem Esin Kaynağı Hem Tuzak”

Elli yılı aşkın bir süredir inatla ve ısrarla aynı coğrafyayı izliyorsunuz. Geriye dönüp baktığınızda Eyüp ve Haliç'te neler görüyorsunuz?

Eyüp, Haliç ve çevresi ile ilgili ilk izlenimlerim çocukluk yıllarıma, 1930'lu yıllara dayanır. Yaklaşık olarak yetmiş yıla varan bir zaman sürecinde bu bölgede gerçekleşen değişimi izledim. Son elli yıllık zaman diliminde bu yöre ile bağını sürdüren bir sanatçı sıfatıyla bu soruyu yanıtlamamı isterseniz; gerek bu yöredeki, gerekse İstanbul'un bütünündeki değişim bana hüznün vermektedir.

Türk resmi ayrıcalıklı bir konu olarak manzara üzerinde yoğunlaşmıştır. Siz kendinizi bu geleceğin neresine oturtuyorsunuz?

Elli yıllık sanat yaşamında kendimi anlatmaktan ve yapıtlarımı yorumlamaktan kaçındım. Sorunuzun yanıtını kısa vadede izleyici ve eleştirmenler, uzun vadede ise zaman verecektir. ➤

Eyüp'te peyzaj çalışmamızın bu gelenekle ne tür bir ilişkisi vardır?

Yapıtlarımı oluştururken kendimi bir anlamda çevreden soyutlamakla birlikte İstanbul'un özellikle Eyüp ve çevresinin 1950'li yıllardan beri beni en etkileyen yöre olduğunu inkâr etmem mümkün değil; ancak, elli yıllık bir zaman diliminde Eyüp çeşitlemelerini oluşturmaya çabalarırken Türk resminde ayrıcalıklı bir konumda olan manzara geleneği içinde yer almak ya da bu geleneği inkâr etmek gibi yaklaşımlarım olmadı. Türk resmindeki manzara geleneğinin en başarılı örneklerini Hoca Ali Rıza, Nazmi Ziya ve Şefik Bursalı ustalarımız vermişlerdir. Eğer izleyiciler, eleştirmenler ve uzun vadede zaman, beni bu geleneğin bir parçası ve bu güçlü zincirin bir halkası olarak değerlendirecekse, bu sonuç benim için büyük bir mutluluk olur.

Eyüp ile kurduğunuz bu ilişkide Akademi'de öğrencisi olduğunuz Léopold Lévy ve Zeki Kocamemi'nin bir etkisi oldu mu?

Akademi'de Lévy ve Kocamemi gibi ustaların öğrencisi olmak benim açımdan büyük bir şans olmuştur. Lévy, öğrencilerinin doğal eğilimlerine psikolojik duyarlıklarına ve bu duyarlılığın icradaki yansımalarına önem verirdi. Doğru değerlendirmeleri ile kendi etkisi altına almaksızın yönlendirirdi. Lévy'nin akademik anlayışın dışında kalan klasik temellere dayanan bir eğitim anlayışı öğrencilerinin kişiliklerini ortaya çıkmasına ve Türk resminin yepyeni bir heyecanla gelişimine neden olmuştur. Ben, Lévy ve Lévy'nin akademiye kazandırdığı Zeki Kocamemi gibi bir ustanın öğrencisi olmakla kendi kişisel tercihlerimi özgürce geliştirmek için gerekli olan ortama kavuştum. Bunun ötesinde Eyüp ve çevresi ile kurduğum ilişkide Lévy ve Kocamemi'nin özel bir etkisi olmamıştır. Eğer Eyüp ile kurduğum ilişkinin bir ayrıcalığı varsa, bu ilişkide beni mitoloji ve sanat tarihi dersleri veren hocamız Ahmet Hamdi Tanpınar etkilemiştir. İstanbul'un benzersiz güzellikleri ile sanatçılar için hem büyük bir esin kaynağı hem de büyük bir tuzak olduğunu derslerinde sürekli vurgulayan Tanpınar'ın etkisi ile bu tuzağa düşmemeye çalıştım. Bu etkilenme sonucunda Eyüp'te veya herhangi bir yörede peyzajları oluştururken, hareket noktası olarak ele aldığım konuya hiçbir zaman saplanıp kalmamaya özen gösterdim.

Çizgisel sağlamlık, kompozisyon düzeni yapıtlarınızda önemle üzerinde durduğunuz noktalar. Eserlerinizin her safhasında çizgisel açıdan denetlemeye özen gösterdiğinizizi Milli Reasürans Sanat Galerisi için hazırladığınız sergi sırasında da tanık olduk. Her gün düzenli olarak Piyer Loti Tepesi'ne gelip desenler çizdiniz, bundan biraz bahseder misiniz?

Bence, Ingres'in deyimi ile "desen resmin namusu, bereketidir". Türk resminin büyük ustalarından olan Kocamemi'den aldığım eğitim ve tamamıyla kendi kişisel tercihlerim gereği eserin çizgisel yapısı, kompozisyon düzeni ve çizgisel sağlamlığı benim için ön plandadır. Bence desen, doğayı yorumlamak için en etkili araçtır. Elli yıllık çalışmam sonucunda Eyüp ve Haliç'i ezbere de çizebilir ve yorumlayabilirim. Gerektiğinde bir metrelik sathlarda Eyüp ve Haliç desenlerini oluştururken, ezbere

bildiğim bu doğanın kendisini yansıtmayı değil, özünü hissettirmeyi amaçlıyorum. Bu nedenlerden ötürü, her sefer büyük bir heyecanla desenlerimi oluştururken, seçerek, ayıklayarak doğa ve hele hele kendim ile ilişkiyi kesmemeyi hedefliyorum. 2001 yılındaki özellikle Milli Reasürans Sanat Galerisi'ndeki retrospektif sergiyi bambaşka bir heyecanla hazırladım.

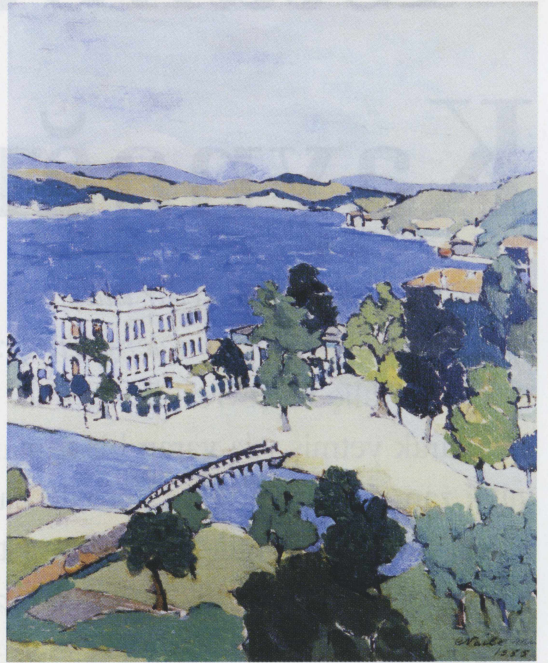
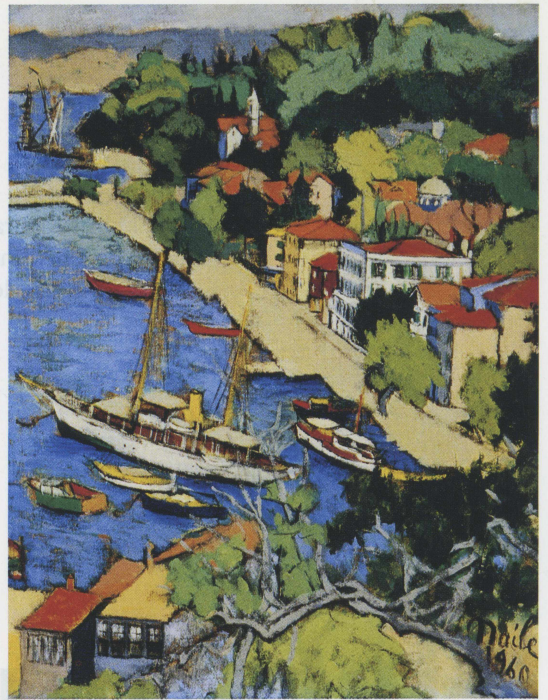
Yurtdışında da yapıtlarınızı sergilediniz; bunlar içinde özellikle Japonya'daki Kashiwazaki Müzesi'nde açtığınız serginin ayrı bir önemi var. Burada açtığınız sergi sırasında aldığınız tepkiler neler oldu? Dönüşte resimlerinize bu nasıl yansdı?

Japonya'da çıkan kritiklerde, özellikle entelektüel yapım itibarıyla, batılı his dünyam itibarıyla doğulu bir sanatçı kimliği taşıdığım, çağdaş Japon sanatçıları da etkileyen "doğu-batı sentezinin" resimlerimde anlamlı ve başarılı bir çözüme ulaştığı, batı sanatının değişik tekniklerini özümleyerek özgün bir olgunluğa ve üsluba ulaştığım ifade edildi. Bu bağlamda, yine kişisel tercihlerim gereği, çoğunlukla ince-uzun tuvalere yansıttığım Eyüp'ü konu alan çalışmalarımın "Kakejiku" ile olan bağlantıları değerlendirildi. Bu olumlu ve beni mutlandıran tepkiler, inanmadığımı asla yapmamak; kendim kalarak, kendi kendimi inkâr etmeksizin değişim ve gelişimimi sürdürmek konusundaki inancıma pekiştirdi.

Milli Reasürans Sanat Galerisi'ndeki serginiz retrospektif bir sergi. Burada sizin sanat serüveninize tanık olmamızın dışında son yapıtlarınızda daha sade ve modern bir dil karşımıza çıkıyor. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Belki de vardığınız bu sonuç, gerektiğinde objektif ve daha ziyade subjektif koşullara direnerek ama en çok kendi kendimle mücadele ile geçirdiğim altmış yılı aşan bir çabanın sonucu olabilir.

Milli Reasürans Sanat Galerisi Tel: (0212) 230 19 76

Tarabya
55x44 cm. 1960,
Küçüksu
50x41 cm. 1955,
tuval üzerine
yağlıboya resimler
(yukarıdan
aşağıya).
Naile Akıncı

Evliya, tuval üzerine yağlıboya, 69x51cm, Naile Akıncı